

BANK PLASTIK KARTALARI BO'YICHA XIZMAT TURLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI (AGROBANK MISOLIDA)

Aliyev Sherzod Navdarjon o'g'li

Andijon davlat texnika instituti

“Bank ishi va audit” yo‘nalishi 4-kurs talabasi,

*Ilmiy rahbar: **Arziboyeva Ravzaxon Sattarovna***

Andijon davlat texnika instituti katta o'qituvchisi

Zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida bank tizimi tez sur'atlar bilan transformatsiyalashib, an'anaviy xizmatlardan raqamli va innovatsion xizmatlarga o'tib bormoqda. Ushbu jarayonda plastik kartalar bank xizmatlarining eng muhim vositalaridan biri sifatida keng qo'llanilmoqda. Plastik kartalar nafaqat naqd pulsiz hisob-kitoblarni amalga oshirishga xizmat qiladi, balki mijozlarga qulaylik, tezkorlik va xavfsizlikni ta'minlaydi.[1]

O'zbekistonda ham bank tizimini modernizatsiya qilish, raqamli to'lov tizimlarini rivojlantirish va aholining moliyaviy savodxonligini oshirish bo'yicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu borada Agrobank tomonidan ham plastik karta xizmatlarini kengaytirish va takomillashtirish muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Mavzuning dolzarbligi plastik karta xizmatlarining iqtisodiy samaradorligini oshirish, mijozlarga ko'rsatiladigan xizmatlar sifatini yaxshilash hamda raqamli bank xizmatlarini yanada rivojlantirish zarurati bilan belgilanadi.

Agrobank plastik kartalar tizimini rivojlantirish orqali mamlakatda naqd pulsiz iqtisodiyotning kengayishiga faol hissa qo'shmoqda. Bank so'nggi yillarda mijozlar sonining ortishi va raqamli xizmatlarga bo'lgan talabning kuchayishi natijasida plastik karta emissiyasi hajmini sezilarli darajada oshirdi. Bu jarayon bankning ichki operatsion tizimlari avtomatlashtirilgani va to'lov infratuzilmasi kengaygani bilan bevosita bog'liq.[2]

Agrobankda plastik kartalar chiqarish jarayoni markazlashgan boshqaruv tizimi asosida amalga oshiriladi. Ushbu tizim orqali karta buyurtma qilish, ishlab chiqarish va mijozlarga yetkazish bosqichlari nazorat qilinadi. Natijada kartalarni rasmiylashtirish vaqti qisqarib, xizmat sifati oshgan. Asosan ish haqi, pensiya va ijtimoiy to'lovlar uchun kartalar eng ko'p chiqariladigan kartalar hisoblanadi.

Bank infratuzilmasining muhim qismi sifatida bankomatlar (ATM) va POS-terminal tarmoqlari kengaytirilmoqda. Ushbu qurilmalar nafaqat shahar hududlarida, balki qishloq joylarida ham ko'paytirilmoqda. Bu aholining bank xizmatlaridan teng foydalanishini ta'minlaydi. Bankomatlar orqali naqd pul yechish bilan birga, kommunal to'lovlar, mobil aloqa va boshqa xizmatlar uchun to'lovlarni amalga oshirish imkoniyati ham yaratilgan.[3]

Plastik karta tizimida zamonaviy texnologiyalar ham faol qo'llanilmoqda. Xususan, kontaktless (NFC) to'lovlar joriy etilgan bo'lib, bu savdo nuqtalarida tezkor hisob-kitob qilish imkonini beradi. Shuningdek, mobil banking va internet banking xizmatlari rivojlanib, mijozlar kartalarini masofadan boshqarish imkoniyatiga ega bo'ldi. Mobil ilovalar orqali balansni tekshirish, tranzaksiyalar tarixini ko'rish, kartani bloklash yoki faollashtirish mumkin.

Agrobank xizmat sifatini oshirish uchun raqamli yechimlardan ham foydalanmoqda. Elektron navbat tizimi, onlayn arizalar va avtomatlashtirilgan xizmatlar mijozlarga qulaylik yaratib, bank filiallarida kutish vaqtini kamaytirmoqda. Bundan tashqari, bonus dasturlari, cashback tizimlari va hamkor savdo tarmoqlari bilan integratsiya plastik kartalardan foydalanishni yanada rag'batlantirmoqda.[4]

Shu bilan birga, bank tranzaksiyalar xavfsizligini ta'minlashga ham katta e'tibor qaratmoqda. SMS-xabarnoma, PIN-kod himoyasi va monitoring tizimlari orqali shubhali operatsiyalar aniqlanib, avtomatik bloklash amalga oshiriladi.

Umuman olganda, Agrobank plastik karta tizimi emissiya, to'lov infratuzilmasi va raqamli xizmatlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik asosida rivojlanmoqda. Bu esa bankning raqamli transformatsiya jarayonida muhim o'rin egallashini va mijozlarga qulay, tezkor hamda xavfsiz xizmat ko'rsatishni ta'minlaydi.

Zamonaviy iqtisodiyotda bank xizmatlarining rivojlanishi raqamli texnologiyalar bilan bevosita bog'liq bo'lib, plastik kartalar tizimi muhim o'rin egallaydi. Raqamli banking va fintech sohasining tez rivojlanishi natijasida plastik kartalar oddiy to'lov vositasidan ko'p funksiyali moliyaviy instrumentga aylangan.[5]

Bugungi kunda innovatsion karta mahsulotlari mijozlarga nafaqat to'lov qilish, balki moliyaviy boshqaruv, bonus tizimlaridan foydalanish, identifikatsiya va raqamli xizmatlarga kirish imkonini ham beradi. Shu sababli

elektron to'lov tizimlari bank xizmatlarining asosiy tarkibiy qismiga aylanib, operatsiyalarni tezkor va xavfsiz amalga oshirishga xizmat qilmoqda.

Xalqaro tajribada plastik kartalarning bir nechta innovatsion turlari keng qo'llanilmoqda. Ulardan biri kontaktsiz (NFC) to'lov texnologiyasidir. Bu texnologiya karta terminalga yaqinlashtirilganda to'lovni avtomatik amalga oshirish imkonini beradi. U tezkorlik, qulaylik va xavfsizlikni ta'minlaydi. Yana bir muhim yo'nalish — virtual kartalardir. Virtual kartalar jismoniy shaklga ega emas, faqat raqamli ko'rinishda bo'lib, asosan internet to'lovlarida ishlatiladi. Ular firibgarlik xavfini kamaytiradi, chunki karta ma'lumotlari cheklangan yoki bir martalik foydalanish uchun yaratiladi.[6] Shuningdek, biometrik kartalar ham rivojlanmoqda. Ular foydalanuvchini barmoq izi yoki boshqa biometrik ma'lumotlar orqali aniqlaydi. Bu usul karta xavfsizligini sezilarli darajada oshiradi va boshqa shaxslar tomonidan foydalanishni oldini oladi.

Innovatsion plastik kartalarning yana bir turi — ko'p funksiyali smart kartalardir. Ular to'lov qilishdan tashqari transport, davlat xizmatlari va identifikatsiya tizimlarida ham qo'llaniladi. Masalan, bitta karta orqali metro yoki avtobusda ham to'lov qilish mumkin.

Xalqaro amaliyotda cashback va bonus tizimiga ega kartalar ham keng tarqalgan. Bu tizim mijozlarga har bir to'lovdan keyin ma'lum foizda mablag' yoki bonus ballar qaytaradi va ularni faol xarid qilishga rag'batlantiradi. Bundan tashqari, sayohat uchun mo'ljallangan maxsus kartalar ham mavjud bo'lib, ular orqali aviabilet, mehmonxona va xalqaro to'lovlarda qo'shimcha imtiyozlar taqdim etiladi.

Innovatsion kartalar rivojlanishida fintech kompaniyalar muhim rol o'ynaydi. Ular banklar bilan hamkorlikda yangi texnologiyalarni ishlab chiqadi va mobil ilovalar, to'lov platformalari hamda raqamli xizmatlarni takomillashtiradi. Umuman olganda, innovatsion plastik karta mahsulotlari bank xizmatlarini yanada qulay, tezkor va xavfsiz qilishga xizmat qiladi hamda raqamli iqtisodiyot rivojlanishining muhim omili hisoblanadi.[7]

Xulosa qilib aytganda, plastik karta xizmatlari zamonaviy bank tizimining ajralmas qismi bo'lib, iqtisodiy jarayonlarning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Agrobank tomonidan amalga oshirilayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari plastik karta xizmatlarini yanada rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Biroq, mavjud muammolarni bartaraf etish va xizmat sifatini oshirish uchun texnologik yangilanishlar, kiberxavfsizlikni kuchaytirish hamda mijozlar bilan ishlash tizimini takomillashtirish zarur. Kelgusida plastik

karta xizmatlarining kengayishi mamlakat iqtisodiyotining raqamli transformatsiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. "Bank tizimi va to'lov tizimlari to'g'risida" hisobotlar, 2024-yil.
2. Karimov I.A. "Iqtisodiy islohotlar va moliya tizimini modernizatsiya qilish". Toshkent, 2020.
3. Mamatov B.B. "Bank ishi". Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2021.
4. Kadyrov Sh.S. "Raqamli iqtisodiyot va moliyaviy texnologiyalar". Toshkent, 2022.
5. Tursunov A.A. "To'lov tizimlari va elektron bank xizmatlari". Toshkent, 2023.
6. Agrobank rasmiy veb-sayti va yillik hisobotlari (www.agrobank.uz).
7. Hasanov U.U. "Bank plastik kartalari va ularning rivojlanish tendensiyalari". Ilmiy maqolalar to'plami, 2023.

